

Aðgerðaáætlun gegn einelti

Einelti

Einelti felur í sér neikvæða hegðun sem markvisst og endurtekið er beint að einhverjum sem er tiltölulega varnarlaus gagnvart gerandanum. Einelti er ofbeldi sem getur haft varanleg áhrif á sálarlíf fórnarlambins. Foreldrar skulu alltaf taka vísbendingar eða upplýsingar um einelti alvarlega.

Skilgreining á einelti:

Í 3. gr. reglugerðar um aðgerðir gegn einelti á vinnustað, nr. 1009/2015 er að finna skilgreiningu á hugtakinu einelti. Styðjast má við sömu skilgreiningu fyrir börn enda ekki um aðra lagalega skilgreiningu að ræða:

„Síendurtekin hegðun sem almennt er til þess fallin að valda vanlíðan hjá þeim sem fyrir henni verður, svo sem að gera lítið úr, móðga, særa eða ógna viðkomandi eða að valda honum ótta. Skoðanaágreiningur eða ágreiningur vegna ólíkra hagsmuna fellur ekki hér undir.“

Samkvæmt reglugerðinni þurfa eftirtalin atriði að koma til svo háttsemin teljist vera einelti:

1. Hegðunin er meiðandi, særandi eða niðurlægjandi fyrir þann sem fyrir henni verður og er til þess fallin að mismuna, ógna, útiloka og valda vanlíðan hjá þeim sem hegðunin beinist að.
2. Viðkomandi á erfitt með að verjast.
3. Hegðunin þarf að vera síendurtekin og standa yfir í einhvern tíma, [viku eða lengur].

Samkvæmt lögum frá 2011 ber skólum að setja sér aðgerðaáætlun gegn einelti með virkri viðbragðsáætlun til að takast á við eineltismál í skólanum.

- Áætlunin skal ná til allrar starfsemi og alls starfsfólks skóla og skal kveða á um skyldur þess til að vinna gegn einelti með ábyrgum og virkum hætti.
- Áætlunin skal ná til allra nemenda og styrkja þá til að bera virðingu hver fyrir öðrum, sýna tillitssemi og samkennd og taka afstöðu gegn einelti.

Skólinn er, næst á eftir heimili barnsins, mikilvægasta umhverfi þess, og þar mótast meðal annars félags- og tilfinningaþroski að hluta.

Eineltisteymi

Við skólann starfar eineltisteymi sem skipað er fulltrúum stjórnenda, kennara og starfsfólks.

Eineltisteymi tryggir að allir þekki eineltisáætlun skólans og kynni hana á hverju hausti. Það eflir eftirlit innan skólans og tryggir að það sé skilvirkt. Lögð er áhersla á vitundarvakningu meðal starfsfólks, nemenda og foreldra.

Eineltisteymi: Fríða námsráðgjafi - umsjónarmaður teymisins, Jenny deildarstjóri alþjóðadeildar, Maja deildarstjóri íslenskudeildar, Katie sérkennari, Erna sérkennari.

Forvarnir

Skólinn skal vinna markvisst að forvörnum með því að stuðla að velferð barna og farsælli skólagöngu þeirra þar sem hugað er að andlegri, líkamlegri og félagslegri vellíðan. Fræðsla til starfsmanna, foreldra og nemenda er mikilvægur þáttur forvarna.

Lýðræðislegt samstarf

Öflugasta forvörnin gegn einelti felst í því að börn læri með skipulögðum hætti að vera saman í leik og starfi þar sem lýðræði, mannréttindi og jafnrétti eru höfð að leiðarljósi. Fræðimenn hafa haldið því fram að til að sporna við einelti þurfi allir að tileinka sér umburðarlyndi gagnvart samferðafólki sínu, og einkum þeim sem taldir eru á einhvern hátt standa utan hins viðurkennda hóps.

Í viðamikilli sænskri rannsókn á einelti í skólum kom m.a. í ljós að einelti mælist lítið þar sem skóla-bragurinn einkennist af samvinnu, skapandi starfi, trausti og ábyrgð. Þar ríkja einnig sameiginleg viðhorf starfsmanna til grunngilda í samskiptum, nemendur taka virkan þátt í forvörnum og þeir ásamt starfsmönnum vinna markvisst með gildi.

Menntastefna Evrópuráðsins, Pestalozzi, hefur það að markmiði að skólar séu án ofbeldis. Þar er lítið svo á að nemendur þurfi skipulega þjálfun í samvinnu og samræðu. Þannig þjálfist þeir í að tjá skoðanir sínar, hlusta, taka tillit til mismunandi hugmynda, leita lausna við ágreiningi og deila ábyrgð. Þessi færni er forsenda lýðræðissamfélags hvort sem um er að ræða bekk, skóla eða samfélagið í heild sinni. Það nægir með öðrum orðum ekki að fjalla um lýðræðislegt samstarf heldur þarf að æfa það skipulega.

Bekkjargundir

Bekkjargundir eru fastir í stundaskrá einu sinni í viku hjá öllum bekkjum í Landakotsskóla. Unnið er eftir ákveðnu fyrirkomulagi, fundirnir eru formfastir, kennarinn er hópstjóri og skipar stærstan þáttinn í því að halda gagnlegan bekkjargund. Kennarar geta nálgast efni á innri vef Landakotsskóla undir: *Landakotsskóli - Skjalasafn* í möppu sem heitir Landakotsskóli 2024-2025. [Ábyrgð: umsjónarkennarar](#)

Aðrir fundir með nemendum

- Lýðræðiskaffi (e. World café) með nemendum á degi mannréttinda barna sem er 20. nóvember yngsta-, mið- og unglíngastig, hvert stig 3. hvert ár. Markmið Lýðræðiskaffis er að efla lýðræðisvitund nemenda og þjálf þau í lýðræðislegum aðferðum og félagsfærni. Nemendur setja ákveðin mál á dagskrá sem þau ræða í litlum hópum eftir ákveðnu skipulagi. [Ábyrgð: skólustjóri, verkefnastjóri og umsjónarkennarar.](#)
- Nemendaráðsfundir einu sinni í viku á unglíngastigi. [Ábyrgð: Ábyrgð: Jennifer Nichol Thompson](#)
- Nemenda og foreldrasamtöl – sjálfsmat nemenda – einu sinni á önn. [Ábyrgð: umsjónarkennarar.](#)

Félagsfærnikennsla á yngri stigum

ART kennsla fer fram í 4.bekk ár hvert. [Ábyrgð: Námsráðgjafi](#)

Félagsfærnikennsla á eldri stigum

PEERS námskeið í félagsfærni fyrir börn, unglunga. [Ábyrgð: Deildarstjóri stoðþjónustu](#)

Kannanir – Skimanir – Einstaklingsviðtöl

Ábyrgð: umsjónarkennarar

- Líðankönnun: í 5 ára-10. bekk í október ár hvert.
- Tengslakönnun: eftir þörfum. Tengslakönnun er mikilvægt tæki til þess að sjá hvaða nemendur eru einangraðir félagslega.

Ábyrgð: skólastjóri, námsráðgjafi og umsjónarmaður upplýsingatækni.

- Skólapúlsinn: Nemendakönnun annað hvert ár í október og mars. Foreldrakönnun, starfsmannakönnun annað hvert ár í febrúar.
- Leikskólar Reykjavíkurborgar: viðhorfskönnun fyrir foreldra barna í 5 ára bekk.

Ábyrgð: hjúkrunarfræðingur.

- Skimun um lífstíl og líðan, einstaklingsviðtöl: spurningalisti er lagður fyrir 1., 4., 7., og 9. bekk á hverju ári.

Ábyrgð: námsráðgjafi.

- Námsráðgjafi býður upp á viðtöl eftir samkomulagi fyrir alla nemendur í Landakotsskóla. Hlutverk námsráðgjafa er að standa vörð um velferð allra nemenda, styðja þá og liðsinna í þeim málum sem snerta nám, líðan og framtíðaráform þeirra. Námsráðgjafi er talsmaður nemenda og trúnaðarmaður. Hann er bundinn þagnarskyldu um einkamál þeirra.

Gæsla og öryggi nemenda

Tryggt sé að gæsla sé fullnægjandi þar sem nemendur eru að leik og störfum s.s. í frímínútum, matarhléum, búningsklefum o.s.frv. Kennarar og aðrir starfsmenn sjá um gæslu í frímínútum, bæði úti og inni. 5 ára nemendur eru í frímínútum á öðrum tíma en eldri nemendur. Útisvæði er afmarkað með girðingu fyrir 1.-4. bekk, og innan þess eru þrjú svæði skilgreind sem einn fullorðinn starfsmaður vaktar. Útisvæði 5.-7. bekkjar er við skólann austan megin og á Landakotsstúni og þar eru skilgreind fjögur svæði sem einn fullorðinn starfsmaður vaktar. Þeir sem sinna gæslu á skólalóð klæðast merktum fatnaði svo þeir séu vel sýnilegir í misjöfnum aðstæðum og veðrum. Skólastjóri og deildarstjóri skipuleggja gæsluna og hafa með henni eftirlit.

Starfsmenn séu vakandi fyrir því að einelti getur komið upp og skulu vera tilbúnir til að bregðast strax við verði þeir vitni að slíku og koma upplýsingum á framfæri við viðkomandi umsjónarkennara. [Ábyrgð: Allir starfsmenn.](#)

- Lögð sé áhersla á að í kennslustundum eru nemendur á ábyrgð kennara þar til kennslustund lýkur, á þeim tíma eiga nemendur ekki að vera eftirlitslausir. [Ábyrgð: Skólastjóri.](#)

Starfsfólk

Starfsfólk þarf að vera tilbúið til að hlusta á nemendur og þeir verða að geta treyst því að þeir geti talað við starfsfólk í trúnaði og notið nafnleyndar. Trúnaður er í flestum tilfellum forsenda þess að nemendur láti vita af einelti og /eða ofbeldi.

- Eineltisteymi skólans fundar reglulega og upplýsir starfsmenn þegar við á.
- Þeir starfsmenn sem koma að þeim bekkjum þar sem einelti hefur verið tilkynnt eru upplýstir um hvaða vinna fer fram og hverju þarf að hafa vakandi auga með í nemendahópnum.

Foreldrar/Forráðamenn

Allir foreldrar / forráðamenn fá upplýsingar um stefnu skólans í eineltis og ofbeldismálum.

Foreldrar eru hvattir til að láta börn sín vita að þeir styðji stefnu skólans og vilji hvorki að þau séu lögð í einelti, leggi aðra í einelti, né að þau séu áhorfendur að einelti eða ofbeldi.

- Skólinn beiti sér fyrir samstarfi við foreldra/forráðamenn, þ.e. að foreldrar/forráðamenn hvers bekkjar þekki og kynni í starfi með börnunum s.s. á bekkjarkvöldum. [Ábyrgð: Umsjónarkennarar/Foreldrafélag.](#)
- Forráðamenn fá upplýsingar um stefnu skólans í eineltismálum, nýir í hópnum fá fræðslu um stefnu skólans að hausti eða við upphaf skólagöngu barns. [Ábyrgð: Skólastjóri.](#)
- Foreldrar/forráðamenn skulu hafa greiðan aðgang að stefnu skólans í eineltismálum á heimasíðu skólans. Auk þess er áætlunin kynnt fyrir foreldrum á kynningarfundum á haustin.
- Forráðamönnum er bent á að vera vakandi yfir líðan, námi og félagslegri stöðu barna sinna.
- Forráðamenn nemenda skulu gæta hagsmuna barna sinna.
- Forráðamenn nemenda fylgjast með skólagöngu barna sinna og veita þær upplýsingar sem kunna að skipta máli fyrir skólastarfið og velferð barnanna. Foreldrum ber að greina skólanum frá þeim þáttum sem kunna að hafa áhrif á námsframvindu, ástundun og hegðun, svo sem um vanlíðan barna sinna og áföll sem gætu haft áhrif á skólagöngu þeirra, sem og þegar breytingar verða á högum þeirra og aðstæðum.

Aðgerðaráætlun þegar einelti er tilkynnt

Eineltismál eru mjög ólík innbyrðis. Eineltisteymi skólans verður að veita og meta hverju sinni hvaða leið er líklegust til árangurs og hverjir eru kallaðir til samstarfs.

Foreldrar/forráðamenn taka ákvörðun um að tilkynna einelti á heimasíðu skólans. Tilkynning berst til námsráðgjafa sem hefur umsjón með eineltisteyminu. Eineltisteymið er virkjað og hefur vinnu með umsjónarkennara í þeim bekk sem við á. Ávallt skal bregðast við tilkynningu um einelti sem fyrst.

Verkferill skólans þegar tilkynning um einelti berst.

1. Foreldrar/forráðamenn nemanda sem grunur vaknar um að sé lagður í einelti tilkynna um það inni á heimasíðu skólans. Ef starfsfólk skólans telur sig verða vitni að því að nemandi sé lagður í einelti skal það hafa samband við umsjónarkennara nemandans eða náms- og starfsráðgjafa.
2. Tilkynning um einelti berst náms- og starfsráðgjafa skólans sem heldur utan um eineltisteymið. Náms- og starfsráðgjafi upplýsir umsjónarkennara og þar með virkjast eineltisteymi. Teymið samanstendur af náms- og starfsráðgjafa, umsjónarkennara nemanda, sérkennara, deildarstjóra/stjórnanda.
3. Eftir að tilkynning hefur borist fer af stað aðgerðaráætlun sem er í höndum eineltisteymisins:
 - a) Starfsfólk sem kemur að starfi með nemandanum er upplýst um stöðuna, þeir sérstaklega beðnir að fylgjast með á göngum skólans, úti í frímínútum o.s.frv.
 - b) Nemendaverndarráð er því næst upplýst og tilkynning skráð.
 - c) Allir nemendur sem tilteknir eru í tilkynningunni (gerendur/þolendur) eru boðaðir í viðtal ásamt foreldrum/forráðamönnum sem eineltisteymið tekur og skráir.
 - d) Tengslakannanir eru lagðar fyrir í ferlinu og niðurstöður skoðaðar, tengslakönnun er aftur lögð fyrir síðar.
4. Ef málinu lýkur ekki eftir þessa umferð verkferils þá er málið endurskoðað og ef eðli þess hefur breyst þarf að tilkynna einelti aftur á nýjum forsendum.

Ef málinu er hins vegar ekki lokið þá er ferlið endurtekið.
5. Ef málinu lýkur á þessu stigi þarf að skrá ferlið rafrænt, ljúka því formlega með því að senda gögn til nemendaverndarráðs.